

BACCALAUREAT GENERAL

SESSION DE 1996

TURC

LANGUE VIVANTE 1

Série L

DUREE DE L'EPREUVE : 3 heures. – COEFFICIENT : 4

L'usage des calculatrices électroniques est interdit

Répartition des points

I.	Compréhension du texte	8
II.	Expression personnelle	6
III.	Compétence linguistique.....	6

TEXTE

HAVA NEDEN VE NASIL KİRLENİYOR?

Hava kirliliği, diğer kirlilik türlerine göre insanla doğrudan temasın gerçekleştiği ve kaçınma imkânının olmaması nedeniyle büyük önem taşıyor.

Hava kirlenmesi çok sayıda değişkenlere bağlıdır. Bu yüzden de karmaşık bir yapıya sahiptir ve çözümünün belli bir sistematik çerçevesinde ve öncelikler iyi saptanarak ele alınmasında yarar vardır. Diğer taraftan hava kirlenmesi esas itibarı ile bölgesel bir sorun olarak değerlendirilme durumundadır. Hava kirliliğinin en yaygın tanımı havada yabancı maddelerin insan sağlığına, canlı hayatına ve ekolojik dengeye zararlı olabilecek yoğunluk ve sürede bulunmasıdır. Kirleticiler havada gaz, sıvı, ve katı halde bulunurlar. Bazı kirleticilerin yapı ve etki olarak benzerliği ve birbirlerine dönüşebilmeleri söz konusudur. Bu nedenle hava kirlenmesi sorununun ciddi olarak incelenmeye alındığı yıllarda kirletici madde grupları oluşturulmuş ve bu gruplar birer ölçü olarak tanımlanmıştır.

Hava kirlenmesi, kirletici kaynaklar yanında çevre koşullarından da son derece etkilenen, ve çevre koşulları ile ilişkilerinin değerlendirilmesi ayrıntılı değerlendirmeler gerektiren bir sorundur. Hava kirlenmesinde başlıca rol oynayan faktörler aşağıda özetlenmiştir.

Hava kirlenmesinde kirleticilerin dağılımı büyük önem taşır. Dağılımı belirleyen faktörler rüzgâr, hava stabilitesi gibi meteorolojik koşullardır. Bu nedenle meteoroloji hava kirlenmesinden dağılım modellerinin yapılmasına ve alınacak önlemlerin yönlendirilmesine kadar her aşamada dikkate alınan ve hava kirlenmesi çalışmalarının bütünü içerisinde değerlendirilen bir konudur. Meteorolojik çalışmalar yalnız hava durumu ile ilgili saptamaları kapsamaz. Ormanlar, bitki örtüsü, yapma ve çevre faktörler de bu çerçevede değerlendirilir. Meteoroloji, kirleticilerin bölge dışından taşınımı açısından da önem taşımaktadır.

İnsan tarafından düzenlenmiş çevre, hava kirliliğini önleyici çalışmalar açısından ele alınabilir.

İstanbul'da kirletici kaynaklar arasında en önemlilerinden birinin ısınma amacıyla kullanılan yakıt olduğu dikkate alınırsa, bu konudaki çalışmaların önemi kolayca değerlendirilebilir.

Yerleşme birimi ve kent ölçekleri, yerleşim alanlarının topografik ve meteorolojik faktörler ele alınarak seçimi, bina yoğunluğu belirlenmesi, yol şebekesinin ve yolların yönlerinin en az kirlenme yaratacak şekilde seçimi, yeşil alan planlaması, merkezî ısıtma planlamaları gibi hava kirlenmesi açısından hayati konuları kapsamaktadır.

Hava kirlenmesine yol açan kaynaklar inceleme ve değerlendirme kolaylığı açısından üç temel grupta ele alınırlar : yakıt tüketimi, endüstri, ulaşım. Bu kaynakların yanısıra çöp yakılması ve depolanması, yangınlar, artık su arıtma tesisleri, inşaat ve kazı faaliyetleri gibi tüm kirletici kaynaklar da bir sonuncu grupta toplanır. Bu kaynaklar zaman zaman önemli düzeyde kirlenmeye yol açar.

D' après Olca TÜNAY, *Hava neden ve nasıl kirleniyor*, in *Istanbul*, n°9, 1994.

Travail à faire par le candidat

*Vous répondrez en suivant l' ordre des rubriques et des questions. Vous n'avez pas à recopier l' énoncé des questions. En revanche vous indiquerez **obligatoirement** avant chaque réponse le numéro de la question que vous traitez (exemple :I.1.).*

I. COMPRÉHENSION DU TEXTE

1. Hava kirlenmesinde etken kirleticiler nasıl gruplandırılıyor?
2. Bu parçada belirtilenlere göre meteoroloji ne konularda önemlidir?
3. Havada bulunan gaz halindeki kirleticiler nereden kaynaklanabilir?
4. İstanbul'da ısınma gereksinimleri ne şekilde hava kirlenmesini etkiliyor?
5. «İnsan tarafından düzenlenmiş çevre» tanımına yukarıdaki parçadan örnekler seçiniz.
6. Yukarıdaki parçayı en az on, en fazla on beş satırda özetleyiniz.
7. Hava kirlenmesini yukarıdaki parçaya göre nasıl önleyebiliriz (On- on beş satır) ?
8. Hava kirlenmesinde insanın rolü nedir (on, on beş satır) ?

II. EXPRESSION PERSONNELLE

1. Sizce hava kirlenmesinin insan sağlığına zararları nelerdir? (15 satır)
2. Aşırı kentleşmeden doğan zararlar yukarıdaki parçaya göre nasıl önlenir? (15 satır)
3. Şimdi oturduğunuz kent ve mahallede en belirgin hava ve çevre kirlenmesi kaynaklarını özetleyin (10-15 satır).
4. Hava kirlenmesini denetlemek ve önlemekle görevlendirildiniz. On-on beş satırlık ve yukarıdaki parçadan edindiğiniz bilgileri de kullanarak bir uyarı bildirisi hazırlayınız.

III. COMPÉTENCE LINGUISTIQUE

1. Aşağıdaki kelimeler eş anlamlı mıdır? Doğru için (D), yanlış için (Y) harflerini kullanınız:

önem	önlem
faktör	etken
kent	şehir
çevre	ortalık
ulaşım	taşıt
üretim	tüketim
koşul	sonuç
neden	sebeup
yakıt	yapıt
sıvı	akar
2. İlk sekiz satırı, fiilleri «mişli geçmiş» zaman kipine koyarak tekrar yazınız. İnandırıcılık açısından ne gibi farklar beliriyor?
3. «Hava kirlenmesi çok sayıda değişkenlere bağlıdır...» ile başlayan ikinci paragrafı Fransızcaya çeviriniz.